

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ ЗВО "ВІДКРИТИЙ
МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ "УКРАЇНА"
ДУБЕНСЬКА ФІЛІЯ**

**БІБЛІОПСИХОЛОГІЯ, БІБЛІОПЕДАГОГІКА,
БІБЛІОГРАФІСТИКА, БІБЛІОТЕРАПІЯ В ОСВІТІ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

**Збірник тез доповідей
III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції**

27 жовтня 2023 року

м. Мукачєво

III ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

**«Бібліопсихологія, бібліопедагогіка, бібліографістика,
бібліотерапія в освіті: теорія і практика», 27 жовтня 2023 р.**

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Щербан Т. Д. – доктор психологічних наук, професор кафедри психології, ректорка Мукачівського державного університету (голова оргкомітету)

Моргун А. В. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій, деканеса гуманітарного факультету Мукачівського державного університету

Прокопович Л. С. – кандидат філологічних наук, доцент, завідувачка кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Мукачівського державного університету

Попович Н. Ф. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Мукачівського державного університету

Веремчук О. В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій Мукачівського державного університету

Мовчан К. М. – старша викладачка кафедри філологічних дисциплін та соціальних комунікацій, директорка наукової бібліотеки Мукачівського державного університету

Постельжук О. М. – кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент, завідувачка кафедри інформаційних та комп'ютерних технологій Відокремленого структурного підрозділу ЗВО «Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна» Дубенська філія

виховання й розвитку із застосуванням специфічних засобів базується передусім діяльність бібліотек, що обслуговують дітей та молодь. У шкільних бібліотеках бібліотечна педагогіка тісно поєднується зі шкільною педагогікою, яка досліджує закономірності виховання юного покоління в конкретних закладах освіти.

Зазначимо, що як наукова дисципліна, бібліотечна педагогіка охоплює проблематику педагогіки, соціології та психології читання, метою яких є вивчення впливу читання на особистість. Також вона безпосередньо пов'язана з іншими дисциплінами, зокрема: бібліотечною філософією, бібліопсихологією, бібліосоціологією, бібліотечною етикою, бібліотечною валеологією.

Сутнісними аспектами бібліотечної педагогіки є свобода спілкування бібліотекаря з користувачем; постійний моніторинг динаміки читацьких інтересів; вироблення рекомендацій щодо добору кращих книжок з орієнтацією на різнобічність читання; відсутність «домашніх завдань» і «оцінок»; моральне заохочення до систематичного читання і ведення читацьких щоденників; надання постійної допомоги в пошуку відповідей на різноманітні запитання з використанням довідково-пошукового апарату бібліотеки та відповідних видань, засвоєнні й використанні прочитаного.

Традиційним дидактичним інструментом бібліотечної педагогіки є бібліотечні уроки / заняття з інформаційної культури та культури читання (вибір книжок, орієнтування в бібліотеці, структурі бібліотечних фондів, каталогів, у структурі самої книги; вміння користуватися енциклопедіями, довідниками, бібліографічними посібниками та ін.). До дидактичних цілей системи бібліотечних уроків належить також підтримка і розвиток інтересу до читання різних видів літератури.

Список використаних джерел

1. Клименкова Н. В. Библиотечная педагогика: теоретико-методологические аспекты. *Библиотечные технологии: наука о мастерстве*. 2009. № 2. С. 61–64.
2. Матвійчук О. Є. Бібліотечна педагогіка. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Психологія. Педагогіка* : зб. наук. пр. 2012. № 17. С. 61–65.

УДК 01:303.833.5:[373.3.015.31:330](043.2)

**ТОДАВЧИЧ Н. Я.,
ТОВКАНЕЦЬ Г. В.**

Мукачівський державний університет,
м. Мукачево

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Зростання ролі економічних знань у житті людей, потреби у оволодінні практичними навичками економічної діяльності сприяли визначенню реальних проблем у сфері соціально-педагогічних досліджень, серед яких:

– розвиток економічної освіти з ранньою профілізацією вже на початковому ступені шкільного навчання та виховання;

- виявлення умов навчання учнів початкових класів основам економічних знань;
- вивчення особливостей орієнтації молодших школярів на професії, необхідні у сільській місцевості;
- виявлення шляхів та цінностей, що забезпечують участь школярів (починаючи з 1 класу) в економічній діяльності;
- виявлення організаційних, змістовних та технологічних аспектів економічного виховання молодших школярів [2].

Особливого значення при цьому набуває проблема економічного виховання сільських школярів, оскільки сільська загальноосвітня школа має великі потенційні можливості для інтенсифікації педагогічного процесу, спрямованого на вирішення завдань підготовки молоді до праці, до життя в суспільстві, де пріоритетними стають знання з різних сфер економіки, підприємництва, фермерства тощо.

Дослідники проблем виховання та навчання молодших школярів Л. Виготський, Л. Занков, Д. Ельконін констатують той факт, що для дітей цього віку цілком доступне усвідомлення абстрактних понять, зокрема економічних. Економічне виховання учнів загальноосвітніх шкіл активно досліджується українськими вченими: Л. Кашуба, О. Кісель, І. Фаловська, Н. Заєць, Т. Чміль та інші. У наукових працях українських учених розробляються теоретико-методологічні засади виховання учнів у формі продуктивної праці; історико-педагогічний аспект цієї проблеми; педагогічні засади економічного орієнтування учнівської молоді. Дослідження вчених дозволили значно розширити пошук ефективних шляхів організації економічного виховання школярів та підготовки їх до праці.

У вивченні проблеми економічного виховання школярів корисною є літературна творчість та педагогічна діяльність А. Макаренка [3]. У книгах, присвячених сімейному вихованню, він наголошує на необхідності формування в дітей з ранніх років навичок господарської діяльності, якостей колективізму, чесності, турботливості, ощадливості, оперативності виконання завдань тощо.

У керованих А. Макаренком навчально-виховних установах надавалося велике значення організації праці дітей. Від вихованців були потрібні точність, акуратність у роботі, дисципліна праці. Поєднуючи навчання з продуктивною працею, учні отримували можливість ознайомитися з різними видами професій [3].

Педагогічна система К. Ушинського теж спрямована на виконання основного завдання – готувати підростаюче покоління до економічного життя суспільства [4]. К. Ушинський у вихованні дитини особливу роль відводив формуванню та розвитку моральних якостей, серед яких виділяв: гуманність, чесність, працьовитість, дисциплінованість, відповідальність, почуття власної гідності у поєднанні зі скромністю, у зв'язку з чим наполягає на розвитку у дітей характеру, волі, почуття обов'язку. Разом з цим вміння класифікувати поняття за загальними ознаками (наприклад, економічні), привчати до праці, навчити вже у молодшому шкільному віці логічно мислити, розмірковувати,

порівнювати та узагальнювати було зазначено у працях К. Ушинського як важливі у розвитку особистості [4].

Певний інтерес має наукове дослідження І. Фаловської, Н. Заєць, Т. Чміль, присвячене етико-економічному вихованню учнів в освітньому процесі початкової школи [5]. Вони зазначають, що саме у віці 7-9 років спостерігаються найбільш сприятливі умови для розвитку потенціалу творчого мислення дітей, навичок самостійного здобуття і засвоєння знань та їх застосування у нових умовах.

Зазначимо, що формування елементів економічної свідомості тісно пов'язане з вихованням дитини у молодшому шкільному віці. Вже у цьому віці в дітей віком виробляються певні ставлення до економічних цінностей. Ми часто спостерігаємо за тим, як діти грають у продавців та покупців, «гроші» присутні у грі як елемент цінності. Тобто, молодший шкільний вік – це благодатний ґрунт для формування економічної свідомості та мислення.

Вивчення досвіду економічного виховання молодших школярів показує, що цей вид виховання окреслюється як цілеспрямований вплив з метою засвоєння ними елементарних економічних знань, формування економічних умінь та виховання опорних, морально-економічних якостей особистості. Більшість дослідників також наголошують на ролі колективу молодших школярів, який стає важливим фактором підвищення економічної культури

Список використаних джерел

1. Кашуба Л. Економічне навчання молодших школярів за програмою «Цікава економіка». *Вересень*. 2012. № 3–4 (60–61). С. 31–37.
2. Кісель О. В. Формування екоспоживчої культури особистості у шкільній освіті : автореф. дис. канд. філос. наук : спец. 09.00.10. Харків, 2015. 19 с.
3. Макаренко А. Книга для батьків (українською). Київ: Радянська школа, 1972. 336с.
4. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології. Твори в 6 т. Т. 4 . Київ: «Рад. Школа», 1952. С. 28–451.
5. Фаловська І. Д., Заєць Н. О., Чміль Т. В. Економічна освіта школярів у сучасній Україні. *Молодий вчений*. № 12.1 (64.1), грудень, 2018 р. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2018/12.1/18.pdf>.

УДК 028.8:615.85:355.01(477)(043.2)

ТРАЧУК Л. Ф.

Відокремлений структурний підрозділ
«Надвірнянський фаховий коледж
Національного транспортного університету»,
м. Надвірна

ІНСТРУМЕНТИ БІБЛІОТЕРАПІЇ В УКРАЇНСЬКИХ БІБЛІОТЕКАХ У ЧАС ВІЙНИ

Вторгнення військ росії в Україну має багато руйнівних для громадян нашої країни наслідків: постійна стресова ситуація, соціальна адаптація на нових місцях вимушених переселенців, потреба відновлення здатності людини до звичної життєдіяльності, необхідність психологічної реабілітації та збереження здоров'я. Але разом з тим в українському суспільстві спостерігаються значні позитивні зрушення соціально-психологічного

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>